

København d. 13. oktober 2021

Til

Børne- og Undervisningsministeriet
Styrelsen for Undervisning og Kvalitet
Center for Institutionsdrift og Tilsyn
Frederiksholms Kanal 25
1220 København K

Fremsendt som e-mail til ttsikkermail@stukuvm.dk med følgende angivelse i emnefeltet "Bemærkninger til Vejledning om ansøgningsprocessen for oprettelse af en nye frie skoler".

Vedr. Vejledning om ansøgningsprocessen for oprettelse af en nye frie skoler

I mail af 8. oktober 2021 anmoder Styrelsen for Undervisning og Kvalitet om eventuelle bemærkninger vedrørende ovenstående. Vi takker for muligheden til at give vores synspunkter til kende.

Foreningerne deltog ved møde om vejledningen om eftermiddagen fredag d. 8. oktober. På mødet blev udkast til vejledningen udleveret i trykt form. Foreningerne har herefter modtaget vejledningen pr. mail med mulighed for at give kommentarer senest onsdag d. 13. oktober.

Foreningerne vil først og fremmest bemærke, at det er uhensigtsmæssigt at give skoleforeningerne så relativt kort respit på at give kommentarer til en så omfattende og vigtig vejledning for sektoren.

Vejledningen taler ind i et paradigmeskifte i forhold til muligheden for oprettelse af frie grundskoler. Hvor det historisk har været udgangspunktet, at en fri grundskole var "en skole", hvis forældre og andre ildsjæle tog initiativ til den, og initiativet rettidigt var anmeldt jf. lovgivningen, er en fri grundskole nu først "en skole", når initiativet er godkendt af staten.

Dette paradigmeskifte er en del af en politisk og styringsmæssig agenda for de frie skoler i Danmark.

Foreningerne anerkender det grundlæggende formål med vejledningen; at skoleinitiativer bliver guidet til rettidigt og så korrekt som muligt at komme igennem godkendelsesprocessen.

Foreningen anerkender dog ikke dele af vejledningens indhold, herunder nye skærpede krav vedr. skoleinitiativers dokumentation for lokaler mv., og Styrelsen for Undervisning og Kvalitets underliggende ønske om at ville sikre og tage ansvar for, at nye skoleinitiativer er bæredygtige – forstået som initiativernes mulighed for faktisk at åbne og blive - og forblive - en skole.

Ved mødet d. 8. oktober mellem Styrelsen for Undervisning og Kvalitet og skoleforeningerne, redegjorde Styrelsen for bevæggrundene for at indføre nye skærpede krav vedr. skoleinitiativers dokumentation for lokaler m.v. Her lagde Styrelsen bl.a. til grund, at det er Styrelsens (og dermed statens) opgave at beskytte kommende forældre, elever og ansatte imod usikre skoleprojekter. Der henvistes i den forbindelse til tidligere sager, hvor skoler er godkendt til opstart, men er lukket igen inden skolestart eller få uger efter skolestart, hvilket naturligvis efterlader skolens aktører i en uheldig situation. At tage hensyn til dette virker måske nok sympatisk, men er efter foreningernes opfattelse på ingen måde Styrelsen for Undervisning og Kvalitets opgave eller ansvar. Grundlovens §76 fastslår, at det er forældrene, der suverænt beslutter, hvilket undervisningstilbud deres børn skal modtage. Det er altså forældrenes ansvar at træffe afgørelse om, hvorvidt eksisterende eller opstartende skoleinitiativer synes levedygtige og tilstrækkelige ift. til såvel værdier og pædagogik, som økonomi, lokaler mm. Det påhviler iht. lovgivningen forældrene til børn i en fri grundskole at føre tilsyn med skolens almindelige virksomhed (Lov om friskoler og private grundskoler §9). Det er ligeledes alene op til den enkelte medarbejder; lærer, pædagog, skoleleder m.fl. – og ikke op til staten - at vurdere, om skolen som arbejdssted er attraktiv og relevant her og nu og fremadrettet. Dette er ikke anderledes, end når man lader sig ansætte i en privat virksomhed.

Foreningerne mener, at Styrelsen for Undervisning og Kvalitet med de nye skærpede krav om dokumentation, der fremgår af vejledningen, går et skridt for langt i fortolkningen af §4 i Bekendtgørelse om godkendelse af frie grundskoler, der ønsker statstilskud. I denne hedder det, at: *"Initiativkredsen skal (i øvrigt) indsende det materiale, som styrelsen konkret finder relevant for vurderingen af, om en skole kan godkendes."* Styrelsen fortolker denne paragraf som muligheden for at indhente materiale om ethvert emne i en skoles virksomhed. Foreningerne vil hævde, at Styrelsen kun har hjemmel til at indhente det materiale, der er relevant for at kunne vurdere, om skoleinitiativet kan og vil opfylde frihed- og folkestyrekravet og uafhængighedskravet.

De krav som kommende skoler skal opfylde, er allerede fastsat og beskrevet i Lov om friskoler og private grundskoler og i Bekendtgørelse om tilskud til friskoler og private grundskoler m.fl. Her fremgår bl.a. elevtalskrav, bygningsbestemmelser mm. Der er i disse bestemmelser intet tidsfastsat krav om, hvornår skolen forud for skolestart f.eks. skal have rådighed over lokaler eller have indgået aftaler herom.

Foreningerne anholder, at Styrelsen for Undervisning og Kvalitet i vejledningen og i dens godkendelsespraksis udvider dens beføjelser til også at vurdere skoleinitiativets konkrete lokaler og beliggenhed samt til at indføre en i øvrigt intetsteds hjemlet ny skæringsdato som ufravigeligt krav (1. marts forud for forventet skolestart i august måned) som forudsætning for godkendelse. Foreningerne anerkender, at Styrelsen skal vurdere om en fri grundskole er uafhængig af f.eks. en udlejer af skolens bygninger. Men dette forhold kan og bør tilses på anden måde og slet ikke ved indførelse af et datokrav, der kan medvirke til, at færre skoleinitiativer bliver til noget. Forholdet kan f.eks. vurderes ved, at skoleinitiativet sandsynliggør dets uafhængighed, ved at Styrelsen for Undervisning og Kvalitet modtager *udkast* til købsaftale/lejeaftale *eller*, hvis dette ikke er muligt, skolens plan vedr. lokaler/bygninger.

Det fremgår af lovgivningen, hvilke muligheder staten har for at føre tilsyn med store dele af den frie grundskoles virksomhed, når den er i drift. Ligeledes hvilke muligheder staten har for at sanktionere de skoler, der ikke lever op til kravene. Foreningen vil kraftigt anbefale, at Styrelsen gør brug af disse hjemlede muligheder fremfor at fortolke godkendelsesbekendtgørelsen for bredt. Frie grundskoler skal ikke dokumentere deres berettigelse på forhånd i bred forstand. De skal efter opstart kunne sandsynliggøre og vise, at de lever op til kravene.

Foreningerne står til rådighed for uddybning af kommentarerne.

Med venlig hilsen

Lilleskolernes Sammenslutning